

Yttrande över betänkandet SOU 2021:8 När behovet får styra – ett tandvårdssystem för en mer jämlik tandhälsa

Sammanfattande synpunkter

Kommunen instämmer i utredningens övergripande intentioner och förslag i sin helhet. Kommunen avstyrker dock förslagen kring att kommunens verksamheter för vuxna med särskilda behov, som bedrivs enligt socialtjänstlagen (SoL) samt lagen för stöd och service för vissa funktionshindrade (LSS), ska överta ansvaret som tidigare ålagts regionen gällande munvårdutbildning. Kommunen avstyrker också förslaget att regionens ansvar för uppsökande verksamhet som omfattar munhälsobedömning upphör, då konsekvenserna av detta saknar djupgående redogörelse.

Kommunen uppfattar att utredningen redogör för goda avsikter att öka jämlikheten både geografiskt samt utifrån ålder, fysiska, psykiska och socioekonomiska aspekter. Dock efterfrågas ytterligare konsekvenser för hur utredningens förslag kan komma att påverka kommunerna samt även vikten av samordning och samverkan. I utredningen är det flera frågor som lämnas obesvarade. Utredningen redogör för olika alternativ utan att förorda eller djupgående beskriva dess konsekvenser bland annat gällande hållbar finansiering. Detta gör det svårt att överblicka förslagets långsiktiga kostnadsutveckling och påverkan för kommunerna.

Kommunen anser att det är bra att ekonomiska trösklar sänks med intention att göra tandvården mer tillgänglig och att till stor utsträckning likställa tandhälsan med övrig kroppslig hälsa. Det förekommer förslag i utredningen som riskerar kunna påverka tandhälsan på ett negativt utfall och då främst att de grupper som idag ej betalar för tandvård som i förslagen kommer få betala.

Särskilda synpunkter

Nedan följer kommunens särskilda synpunkter på delar av utredningens förslag.

1. Finansiering

Utredningen presenterar fyra olika finansieringsalternativ och presenterar dem utan att förorda någon av förslagen. Då ett av utredningens större förslag på åtgärd, för att nå en mer jämlik tandhälsa, är att minska den ekonomiska aspekten som ett hinder för att som medborgare uppsöka tandvård är det av vikt att framtida finansiering blir hållbar. Det är svårt att från kommunens perspektiv förorda ett alternativ bland förslagen i utredningen så vårt yttrande i den delen ska inte tolkas bokstavligen.

Ekonomiska konsekvenser för kommunerna är oklara utifrån de olika alternativen för finansiering. Dock ger utredningen förslag på åtgärder som ska åläggas kommunerna och detta kommer att medföra ökade kostnader. Detta berör uppdrag som idag utförs av regionerna, bland annat uppsökande verksamhet och utbildning.

Konsekvenser för kommunernas försörjningsstöd kan komma att påverkas positivt utifrån att flera av finansieringsalternativen innebär en lägre kostnad för den enskilde.

Södertälje kommun önskar också att risken för eventuell överkonsumtion och fusk beaktas utifall den ekonomiska ersättningen från staten till utförare ökar.

2. Förslag till lag om ändring tandvårdslagen (avsnitt 1.1)

Kommunen tillstyrker tillägget i 3 § med att god kvalitet ska stå i överensstämmelse med vetenskap och beprövad erfarenhet. Insatser kring hälsa ska grunda sig på bästa tillgängliga kunskap och insatser ska ha grund på bästa tillgängliga underlag.

3. Barn och Unga (avsnitt 8.7)

Utredningen beskriver utmaningar som berör jämlik tandvård till barn och unga vuxna som är folkbokförda i en annan region än där barnet/ungdomen vistas. Dessa utmaningar beskrivs utifrån främst val av studieort. Kommunen saknar diskussion och problematisering om att säkra tandvård och god tandhälsa för barn och unga som vistas i andra regioner vid bland annat placering vid barnboenden enligt LSS 9§8 eller vid institution och hem för vård eller boende (HVB). Att barnkonventionen blivit lag stärker ytterligare detta resonemang då barns rättigheter har fått en stärkt ställning och jämlikhet behöver synliggöras även för placerade barn.

4. Barn och unga (8.9.1)

Utredningen föreslår att åldersgränsen ska sänkas från unga vuxnas idag avgiftsfria tandvård på 23 års ålder till 19 års ålder. Detta kan ses som en rimlig åtgärd beroende på om någon av de kostnadsförslagsmodellerna med lägre tröskel antas. Dock finns det ett samband mellan tandhälsan och socioekonomiska faktorer. Det kan komma att ge negativa konsekvenser med sänkt ålder för de unga vuxna som är uppväxta i familjeförhållanden med låg utbildningsnivå samt låg disponibel inkomst.

5. Vuxna med särskilda behov (10)

Intentionerna med att möjliggöra en mer jämlik tandvård med de åtgärder som presenteras är positivt. Oavsett var i landet personen är folkbokförd kan personen erbjudas och beredas förutsättning till god tandhälsa. De regionala skillnaderna är dock problematiska och kräver samverkan över gränserna för att jämställa tandvården. Förslaget om ett nytt selektivt tandvårdsstöd som utgår från behovs- och solidaritetsprincipen och som är grundad i vetenskap och beprövad erfarenhet ses som en positiv utveckling. Kommunen ser dock att personer med högfungerande funktionsnedsättning, missbruksproblematik eller psykisk ohälsa riskerar att förbises. Även personer med insatser i form av personlig assistans riskerar att förbises där ledsagning till tandläkarbesök ej räknas till ett grundläggande behov.

Utredningens förslag att kommunens verksamheter för vuxna med särskilda behov, som bedrivs enligt socialtjänstlagen samt lagen om stöd och service för vissa funktionshindrade, ska överta ansvaret som tidigare ålagts regionen gällande munvårdsutbildning avstyrks. Kommunen avstyrker också förslaget att regionens ansvar för uppsökande verksamhet som omfattar munhälsobedömning upphör, då konsekvenserna av detta saknar analys utifrån kommuners perspektiv. Då hemsjukvården inte övergått till kommunernas ansvarsområde i Region Stockholm finns vissa osäkerheter med utredningens förslag utifrån bland annat säkerställande av kompetens kring förslagen där ansvar föreslås gå över till kommunerna.

Boel Godner (S)

Kommunstyrelsens ordförande

